

audiografen

FAGBLAD FOR AUDIOGRAFER | NR 2 – 2016

www.audiograf.no

FRA ØRE TIL ØRE

– en film om å være yrkesaktiv
og hørselshemmet

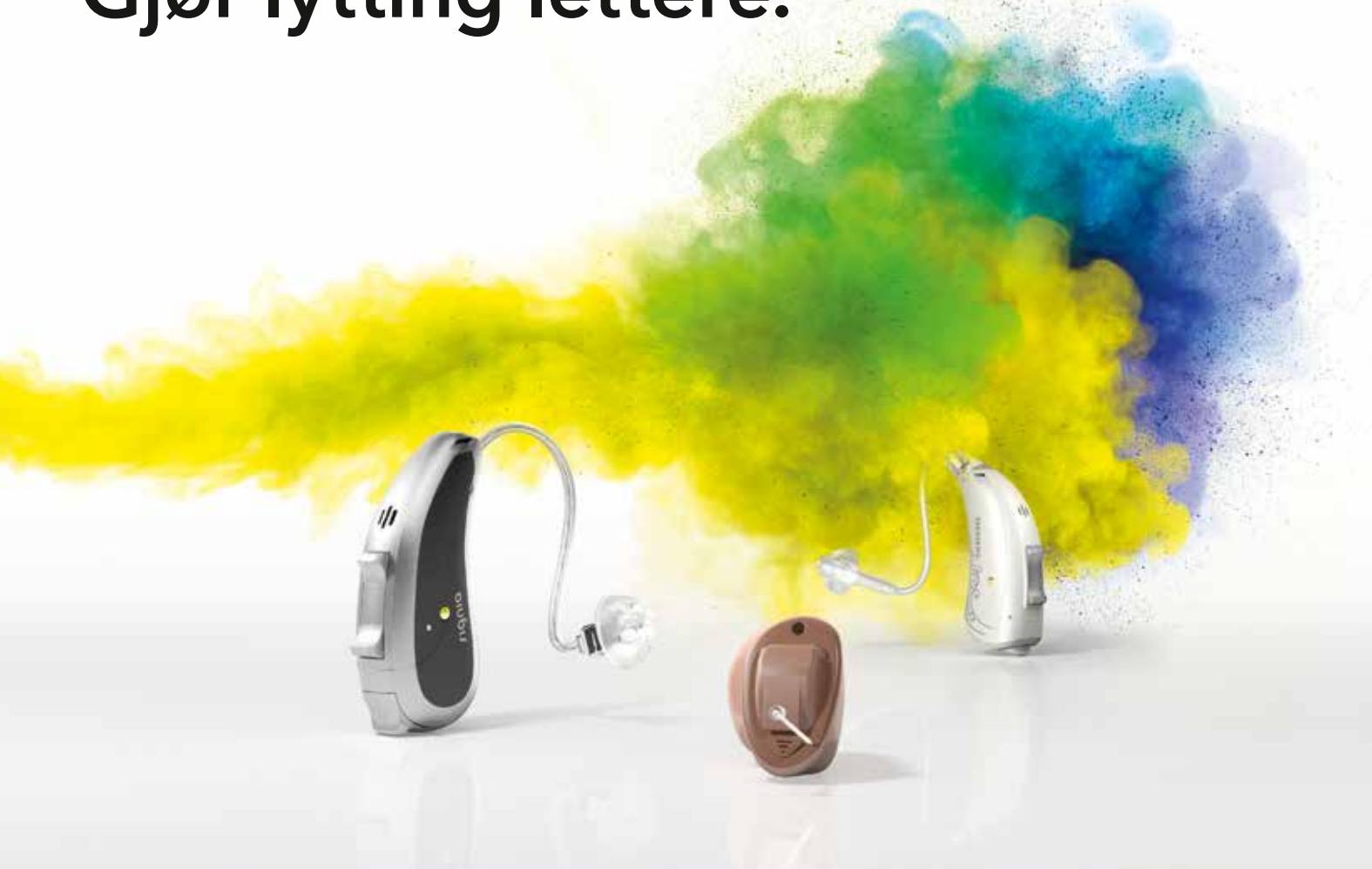
NAS- KONGRESS 2016

i Trondheim,
11 – 14.september 2016

Bli den nye CI-brukerens
treningskompis!

Landsmøte
Valg 2016

primax: Gjør lytting lettere.

Reduserer lytteanstrengelsen gjennom dagen.
Klinisk bevist.*

Vi mener at lytting skal være så naturlig og enkelt som mulig. Med den nye teknologi-plattformen primax, har vi nå tatt vår filosofi med Soundability™ til et nytt nivå. primax nye funksjon SpeechMaster™, jobber kontinuerlig for å fremheve samtalepartnerens stemme

over alle andre stemmer ved å optimalisere balansen mellom lyd kvalitet og hørbarhet, inkludert de binaurale funksjonene. Det er klinisk bevist* at primax gjør lytting lettere. primax – uanstrengt hørsel.

signia-pro.no/primax

* Veronika Littmann, Matthias Froehlich, Joel Beilin: "Objective listening effort assessment: The benefit of primax", Whitepaper, Sivantos GmbH, 2016.

Hearing
Systems

SIEMENS

[LEDER]

Det lysner ute og jeg kjenner på lysten til å nyte, være ute og ikke legge meg. Gradvis avsluttes aktiviteter man vanligvis deltar på og det nærmer seg sommerferie tross at høsten allerede er i full planlegging. Jeg sier det derfor først som sist – neste Audiografen nr. 3 vil komme ut noe forsinket da vi ønsker full dekning av NAS i september. Apropos NAS - i dette nummeret får dere mer praktisk informasjon, det fantastiske programmet og link til påmelding til dette arrangementet. Ja det koster – men det må vi nok bare venne oss til. Foredragsholdere, hotellprisene, bookingbyrå med mere blir for stort til å håndtere alene på frivillig basis. Jeg håper alle har forståelse hos sine arbeidsgivere for dette, og at de ønsker at sine ansatte skal være faglig oppdaterte. Jeg håper at så mange som mulig får anledning til å melde seg på denne store kongressen som i år arrangeres i Norge/Trondheim.

Redaksjonen ønsker å presentere så mange faglige prosjekter som mulig og denne gang kan vi presentere to prosjekter med støtte fra Extrastiftelsen, samt en bacheloroppgave som nå har ledet ut i en masteroppgave vi håper vi kan presentere om et par år. Godt jobbet på Briskeby og spennende med mer kunnskap rundt tinnitus.

Økt livskvalitet er målet vi sikter imot når vi tilpasser høreapparater. Likevel spres det mye negativ omtale av både audiografer, høreapparatilpasninger og høreapparatbruk på sosiale media. Jeg personlig synes det er trist å stadig lese om negative erfaringene på spesielt sosiale media. Jeg vil derfor løfte opp mer av det positive og har et ønske om at også høreapparatbrukere med positive erfaringer kan dominere mer. EuroTrak 2015 viser at høreapparater gir økt livskvalitet. Jeg vet at det er mange som er kjempefornøyd med sine høreapparater og lever et aktivt liv med aksept rundt sine begrensninger, og tenker at dette fokus må få større plass gjennom sosiale medier, samt snu gamle myter og bidra til mer hensiktsmessig fokus hos de som bruker disse hjelpemidlene.

Landsmøtet nærmer seg og vi fortsetter vår informasjonskampanje. Viktigst av alt nå er at vi trenger nye krefter til å drive oss fremover. Les oversikten over ledige verv og meld deg til tjeneste om du kan tenke deg å bidra. Vi har tidligere presentert noen erfaringer

fra tidligere vervinnehavere og her kommer også noen til inspirasjon. Det er både lærerikt, nettverksbyggende og morsomt. Det faglige programmet blir viktig, her kan vi lære mye av hverandre og få fruktbare diskusjoner vi kan bruke til å stake ut veien videre.

Politisk er vi inne i en spennende tid og støtten vi har fått fra ønh-legene settes stor pris på. Styret jobbet trutt og godt og det er nå vi må være på banen, det er nå det lyttes. Vi må derfor alle engasjere oss, og landsmøtet trenger mange deltagere som kan vedta veien videre fremover. Hvor vil du være om 10 år? Alle må bidra for at vi skal nå våre mål, alle stemmer må bli hørt og telt. Forslag til program presenteres i denne utgaven, så gi styret tilbakemelding eller forslag om du har. Nå former vi alt helt selv og det kan bare bli bra.

Da gjenstår det å ønske alle en riktig god sommer!

Siri Merete Bergseth
Redaktør

INNHold

Landsmøte 2016

Prosjekter: HLF Briskeby Rehabilitering

Refusjonsrett

NAS-kongress

Euro Trak 2015

Bli den nye CI-brukerens treningskompis!

HA-statistikk

Sånn har i det

6
11
13
14
18
20
24
25

REDAKSJONEN redaksjon@audiograf.no

Redaktør

Siri Merete Bergseth
Arbetssted: Molde Sjukehus
Mobil: 913 14 803

Annonseansvarlig

Elin Barrock
Arbetssted: Oticon AS
Mobil: 95 77 20 06

Redaksjonsmedlemmer

Elise Liverød Hagen
Arbetssted: Dr. Kåre Lund-Iversen

Mona Elisabeth Hansen
Arbetssted: Molde Sjukehus

Varamedlemmer:

Pr. dags dato er det ingen varamedlemmer

Audiografens adresse:

Audiografen
v/Siri Merete Bergseth
Mali Furunesvei 3
6414 Molde

Deadline for materiell:

3/2016 - 22. august
4/2016 - 14. november

Annonsepriser:

Årsavtale 1: 4 x ½ side: kr 21 000,-
Årsavtale 2: 4 x 1/1 side: kr. 30 000,-
½ side enkeltannonse: kr. 7000,-
1/1 side enkeltannonse: kr. 9000,-

Forsidefoto:

Foto: shutterstock.com

Stillingsannonser:

¼ side: kr. 2000.-
½ side: kr. 4000.-

Stillingsannonser blir fortløpende lagt ut på nett etter som de kommer inn. Dette koster kr. 4000. Ønskes stillingsannonser trykt i Audiografen bestilles dette spesielt og kostnader er som beskrevet over. Ekstrakostnader ved mangelfullt materiale tas opp med trykkeriet, og trykkeriet sender egen faktura på dette.

Abonnementspris:

Kr. 500.- pr. år

Layout og trykk: Merkur Grafisk AS

Merkur Grafisk er
godkjent som
svanemerket bedrift.

Roger™ Table Mic

Fokuser på det som sies, ikke på å høre

I møter med bakgrunnsstøy eller når lydkilden er langt unna, er det kanskje ikke nok med et høreapparat.

Når høreapparat alene ikke er nok, er Roger Table Mic, en trådløs mikrofon som er designet for møter, helt ideell. Med den plassert på bordet er det lett å forstå hva som blir sagt.

Kommuniser, delta og bidra på jobben med Roger Table Mic.

Les mer på www.phonak.no

PHONAK
life is on

[STYRET INFORMERER]

Mange har nok opplevd den lagånden som råder i medgang, og den er i alle høyeste grad til stede i styret. Grunnlaget er vår politiske medgang, men det er alle de positive og gode tilbakemeldingene vi får fra dere som løfter oss opp og fram. Det er veldig hyggelig med gode ord på veien. Nå står vi også foran en ny utfordring der vi skal påvirke det norske embetsverket. Vi har der fått opplyst at det er opprettet det de kaller en bestilling på audiografenes utvidede rolle i hørselsomsorgen, og at det da også foreligger et saksnummer. Dessverre har denne bestillingen gått litt fram og tilbake, og den ligger per dags dato i Helsedepartementet i påvente av videre behandling.

Ved siden av Audiografforbundets store målsettinger jobber vi også med dagligdagse utfordringer. Det som provoserer mest er meldinger fra audiografer der arbeidsgiver påtvinger et for stort antall pasienter per dag. En slik praksis river alt det Audiografforbundet og Delta står for overende. Vi har respekt for at ventelister må betjenes, men når arbeidspresset er så stort at man ikke får gjort jobben sin er det graverende og grenser til det uforsvarlige. Arbeidsgiverne forvalter statlige midler i form av høreapparater og takster. Staten skal da få betalt i form av brukere som tar i bruk sine høreapparater. Det får man ikke om brukerne ikke gjøres kjent med hva hørselsrehabilitering faktisk går ut på. Hva skjer i hjernen når man hører igjen for første gang på mange år? I tillegg skal lyden tilpasses og det skal gis opplæring i bruk og stell. Det bør også informeres om forsikringsordninger, hjelpemidler, lokale ressurser og likepersoner fra HLF. Og kanskje aller viktigst; «når er det du føler deg mest som en hørselshemmet?» Hver enkelt bør kartlegges og få målsettinger som følges opp på kontrolltimene. Hele denne prosessen er krevende og tar tid. Om ikke audiografen får denne tiden til rådighet er det noen som ikke får det de betaler for. Det er noen som ikke klarer å holde på audiografene sine, det er noen som får et mindre bra tilbud med dårlig kontinuitet og det er noen som tvinges til å gå på tvers av egen faglighet. Det kan gjøre direkte vondt å ikke kunne tilby all den kompetansen man sitter inne med etter 3 års utdanning. Man føler seg som samlebandsarbeider. Audiografforbundet mener at brukerne skal gis tidsgarantier, spesielt på førstegangs vurderinger og tilpasninger av høreapparater. Videre

mener vi at samtlige arbeidsgivere skal ha en god og kontinuerlig dialog med sine ansatte med tema som nettopp tidsbruk per pasient og antall kurstimer per år. Vi minner om NS-EN 15927:2010 Tjenester tilknyttet formidling av høreapparater som gir gode retningslinjer.

NAV Forvaltning har også vårt fokus. Vi forsøker å jobbe målbevisst for å påvirke både regelverk og utførende ledd, men ikke minst ledelsen. NAV Forvaltning gjennomgår stadig omveltninger der det nyeste er at alle saker behandles enten ved NAV Akershus- eller Nordland Forvaltning. Det markerer slutten på mange gode samarbeid landet over, men gjør det lettere å påvirke. Vi setter pris på alle tilbakemeldinger vi får på dette og lover å jobbe for at hverdagen blir lettere.

God sommer, hilsen styret.

Leder:

Håvard Ottemo Paulsen
Gamle Strømsvei 35D
2010 Strømmen
Mobiltelefon: 948 02 805 (ikke sms)
E-post: haavard@audiograf.no
Arbeidsgiver: Akershus Universitetssykehus

Styremedlemmer:

Jorid Løkken
jorid@audiograf.no
Arbeidsgiver: AudioPlus AS

Erik Harry Høydal
erik@audiograf.no
Arbeidsgiver: Siemens AS

Kim Fredrik Haug
kim@audiograf.no
Arbeidsgiver: Starkey AS

Kristin Ødegård
kristin.o@audiograf.no
Arbeidsgiver: Molde Sykehus

1. vara

Camilla Mikkelsen, UNN (Tromsø)

2. vara

Kristin Haugnes, Medisan AS

3. vara

Hanne Ingeborg Berg,
Sandvika ØNH-senter

Nå har **DU** mulighet til å bidra og engasjere deg i viktige tillitsverv for Norsk Audiografforbund!

På Landsmøtet til høsten 2016 skal det velges nye tillitsvalgte til styret i Norsk Audiografforbund, Etisk komite, redaksjonen i Audiografen og Valgkomiteen.

Å sitte som tillitsvalgt er viktig, meningsfylt, engasjerende og ikke minst gøy!

Audiografer er i ferd med å få høyere status og å styrke sin posisjon som en selvstendig og faglig dyktig yrkesgruppe. Mye av dette er takket være flott innsats gjennom tillitsverv i Norsk Audiografforbund. Audiografer skal være stolte av yrket sitt!

Noen av de som sitter som tillitsvalgte i dag ønsker å stille til gjenvalg, men her er det alltid rom for flere engasjerte.

PRESENTASJON AV POSTENE:

STYRET I NORSK AUDIOGRAF-FORBUND:

Leder
4 styremedlemmer
3 varamedlemmer

REDAKSJON I AUDIOGRAFEN:

Redaktør
4 redaksjons-medlemmer
2 varamedlemmer

ETISK UTVALG:

3 medlemmer
2 varamedlemmer

VALGKOMITÉ:

Leder
2 medlemmer
1 varamedlem

PRAKTISK INFORMASJON:

Om du ønsker å stille til valg, eller bare lurer på noe rundt valget, kan du ta kontakt med oss.

Vi i valgkomiteen tar gjerne imot tips dersom du vet om noen som ville egnet seg (kanskje de ikke «tør» å mede seg selv?).

TA KONTAKT MED:

Kristin Lindtvedt
Tonje Dybsland
Gøril Lindberg

kristin.lindtvedt@vestreviken.no
tonje.dybsland@ntnu.no
gmlindberg@gmail.com

90909596
47021337
95162367

Erfaringer fra valgkomiteen

Vi i valgkomiteen har som oppgave å rekruttere audiografer til de ulike verv som er til valg ved kommende landsmøte. Vi er i denne landsmøteperioden tre medlemmer, som bor på hver vår kant av landet.

Det er tre år mellom hvert valg, noe som gir oss god tid til planlegging. Denne tiden benyttes til å skaffe kontakter i audiografmiljøet og på denne måten samle mulige kandidater. Omtrent ett år før Landsmøtet intensiveres arbeidet mer og vi har hyppigere kontakt oss imellom. Vi har hatt korte telefonmøter for oppsummering av gjøremål og plan framover, resten har foregått på mail.

Det er en motiverende oppgave å søke etter nye ildsjeler til de ulike vervene. På veien får vi flere hyggelige telefonsamtaler i tillegg til tips og innspill om andre mulige kandidater. Det er alltid fint å slå av en prat med våre trivelige, nye og «gamle», kollegaer rundt om i landet. Ikke minst når vi møter på audiografer som ikke er redd

for å kjenne på ansvaret og melder seg som kandidat.

Nå når det er satt dato for neste Landsmøte, der det også skal være nytt valg, håper vi at mange melder sin interesse eller kommer med forslag til noen dere vet vil være gode representanter for det viktige arbeidet det er å fremme Audiografforbundet. Enten

som styremedlem, redaksjonsmedlem, i etisk utvalg eller i neste periodes valgkomite. De aller fleste som har sittet i ulike verv gjennom tiden sitter igjen med mange gode erfaringer, og ikke minst mange trivelige møter.

Vennlig hilsen
Kristin, Gøril og Tonje

Erik Harry Høydal, Styremedlem

Å ha vore med på reisa frå utgangspunktet "Refusjonsrett for audiografer er heilt utenkelig" til pressekonferanse med regjeringa der dei skryt over at dei har fått det til og artikkelen i Dagens Medisin der ØNH-legeforeninga støtter forslaget vårt, har vore utrolig artig! Kven hadde trudd det for to år sidan?

Det ligg mykje arbeid bak og seine timar med flisespikking på talar og bodskap inn mot regjeringa, men det har heile vegen vore meget spanande og desto meir gjevande når ein får banka igjennom bodskapen.

Har ikkje angra eitt sekund på at eg vart med i audiografforbundet og anbefaler alle om å engasjere seg.

Ein får innblikk i alt frå økonomistyring til lobbyverksemd mot politikarar. Ikkje minst jobbar ein for ei meget viktig sak; ein bedre hørselsomsorg for både oss sjølve, våre foreldre, slektningar og alle andre med hørselsvanskar i vårt langstrakte land.

Framtida vil endre den audiologiske kvardagen vi kjenner i dag og vi står sterkast ved å halde eit høgt fagleg nivå og ikkje minst jobbe tverrfagleg med våre partnarar innan feltet. Dette

skal vi jobbe for vidare og alle som ynskjer er velkomen med på turen!

WIDEX ESHOP

eshop.widex.pro

- Enkel å bruke
 - Personlig eller felles innlogging
 - Bestill til enkeltbruker eller til lager
 - Full oversikt over tidligere bestillinger
- Bestill høreapparater, tilleggsutstyr og tilbehør
- Last ned blant annet COMPASS GPS, reparasjonsskjema og rekvisisjoner

Har du ikke innlogging enda? Send en e-post til info@medisan.no

WIDEX
medisan

Kommende landsmøte med workshop skal arrangeres på **Radisson Blue Hotel Oslo Alna 3-4 november 2016**. Det har vært god tilbakemelding på at Audiografforbundet ønsker å gjennomføre workshop i forbindelse med landmøtet. Personer med høy faglig kompetanse har allerede sagt ja til å bidra.

Foto: radissonblu.com

Det foreslås følgende program for landsmøtet:

DAG 1:

09.45 - Registrering/standbesøk
10.30 - Åpning v/ Tone Trøen fra Høyre?
10.45 - Felles presentasjon av ulike workshop?
11.15 - Workshop 1-6
12.00 - Pause/standbesøk
12.15 - Workshop 1-6
13.00 - Lunch/standbesøk
14.00 - Landsmøte
15.30 - Pause/Standbesøk
16.00 - Landmøte fortsetter
18.00 - Avslapning 19.00 - Landsmøtemiddag

DAG 2:

09.00 - Workshop 1-6
09.45 - Pause/standbesøk
10.00 - Workshop 1-6
11.00 - Lunch/standbesøk
12.30 - Presentasjon av ulike workshop, diskusjon i plenum
14.00 - Avslutning og veien videre.
14.30 - Avreise/vel hjem

Forlag til ulike workshop og ledere:

Det skal på hver worksshop være en leder/ordstyrer og en sekretær, som noterer innspill

- REM/In-Situ
- Teori og flere stasjoner med handson
- NAV sin rolle i hørselsomsorgen
- Terje Elvedal og Oddbjørn Arntsen (NAV) + NAV Forvaltning?
- Rutiner, regelverk, skjema, arbeidsflyt, dialog
- Framtidens hørselsomsorg
- Innspill til regelverk,

- kvalitetskrav, hjemmel, rutiner, samarbeidspartnere, framtidig teknologi, teleaudiologi, dialog med myndigheter, arbeidsoppgaver.
- Validiering ved bruk av HINT/HiST
- Taleaudiometri
- Teknisk oppsett, rutiner, pedagogisk effekt
- APD/AN
- Testbatteri, rutiner, behandling

- Habilitering av barn, 0-3 år/pediatri
- Norsk Standard
- Hvorfor brukes den ikke? Hva skal til for at den tas i bruk? Erfaringer fra steder hvor den er implementert.
- ABR/ASSR
- Utførelse, tolkning, rutiner, feilkilder, diskusjon.
- Støy og forebyggende hørselstiltak

- Etikk og yrkesutøvelse
- Den nye hjelpemiddel-databasen
- Tinnitushabituerings
- NAV
- Hjelpemiddelsentraler og samhandling
- Lydutjevningssanlegg

Made for *life*

Vi introduserer Muse, vår nyeste trådløse hørselsløsning

Muse trådløse høreapparater fra Starkey er de eneste som tilbyr quad core twin compressor technology for optimal gjengivelse av tale og musikk. Starkeys patenterte algoritme for lydklassifisering gjenkjenner og kategoriserer innsignalet i 7 lydklasser med over 90% nøyaktighet.

I tillegg får du:

Dokumentert reduksjon av lyttetretthet - til glede for høreapparatbrukere siden 2010*

Nyhet! Trådløs CROS/ BICROS

Nyhet! Binaural telefonstreaming

Nyhet! SurfLink® ekstern mikrofon

Muse™

Kontakt oss på
info@starkey.no
eller bestill i dag på
www.starkeypro.no

Starkeypro.no | @starkeyhearing | facebook.com/starkeynorway

Hearing Is Our Concern™

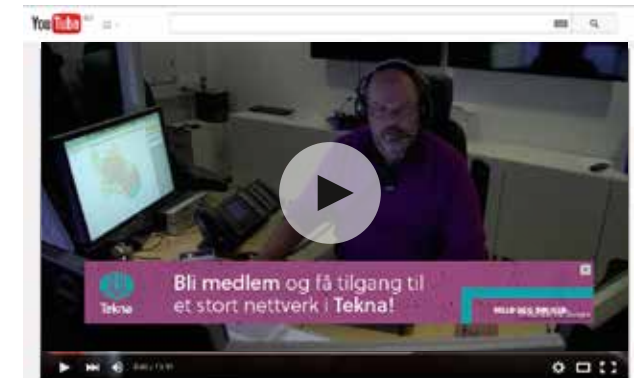
[PROSJEKTER]

Fra øre til øre; en film om å være yrkesaktiv og hørselshemmet

HLF Briskeby Rehabilitering og utadrettede tjenester har gjennom flere år drevet med rehabilitering, veiledning og rådgivning for hørselshemmede, både individuelt og i grupper. Med filmen «Fra øre til øre» har de produsert en fjerde opplysningsfilm med prosjektmidler fra Extrastiftelsen.

TEKST: HLF BRISKEBY V. PROSJEKTLEDER ELLEN DANNEVIG STRAUBE
REDIGERT UTDRAG: SIRI M. BERGSETH

Filmen er tilgjengelig på nett (YouTube) og DVD, som bestilles fra HLF Briskeby.
Hurtiglenke: www.hlf.no/fraoretilore

Tidligere filmer:

1. «Null sus»: Om å forebygge støyrelaterte hørselsskader hos ungdom.
2. «Glem det»: Om å være hørselshemmet elev i videregående skole, og om hva som skal til av enkel tilrettelegging for å bedre skolesituasjonen for disse.
3. «Hørsel hele livet»: Om å gi god og nyttiginformasjon til helse- og pleiepersonell som jobber med eldre hørselshemmede i hjemmetjenesten og på institusjon.
4. «Fra øre til øre»

Mange faller ut av arbeidsliv og studier altfor tidlig. Hørselshemmede selv har ofte relativt lite kunnskap om effekten av hørselstapet og om hva som finnes av hjelp. Prosjektet har laget informasjonsfilmen «Fra øre til øre» som gir lettfattelig informasjon til hørselshemmede, kolleger og ledelse slik at flest mulig står i arbeidslivet lengst mulig.

HLF Briskeby har gjennom mange år drevet med rehabilitering, veiledning og rådgivning for hørselshemmede, både individuelt og i grupper (NAV tilpasningskurs). Vår erfaring er at mange faller ut av arbeidsliv og studier altfor tidlig, og arbeidslivet oppleves ofte som svært strevsomt på mange plan.

Det finnes mange tiltak og virkemidler og mye informasjon, men den er fragmentert og til dels vanskelig tilgjengelig, og dessuten med ansvarslinjer på kryss og tvers.

Problemene i arbeidslivet forsterkes som følge av at mange hørselshemmede strever med kommunikasjonen under vanskelige lytte- og støyforhold, og de løper stor risiko for misforståelser, blant annet i telefonsamtaler, på møter, og i samtaler der flere personer snakker samtidig. Dette gjør at de lett mister verdifull informasjon.

Tilbakemeldinger fra kursdeltakere viser også at det er svært vanskelig å si fra på en lettfattelig og enkel måte om hvordan omgivelsene faktisk kan legge til rette, og at det krever ofte mot og overskudd å få dette godt til. I tillegg er det viktig å kunne være presis og ha korrekt informasjon om hvordan NAV og arbeidsgiver sammen kan bidra til å gjøre prosessen lettere for den enkelte.

Hørselshemmede selv har ofte relativt lite kunnskap om effekten av hørselstapet og om hva som finnes av hjelp. De psykososiale konsekvensene av hørselstap er ofte underkommunisert, og uvitenheten i befolkningen generelt gjør at hørselshemming kan føles ensomt og tungt å leve med.

Mange opplever at de blir ansett for å være arrogante, påståelige eller utilnærmelige, noe som oftest bunner i misforståelser om hvordan man best kommuniserer med en hørselshemmet person. Det er en viktig målsetning for hele samfunnet at flere står i arbeidslivet lengst mulig, og det på en god måte.

Lettfattelig informasjon, som en tekstet norsk informasjonsfilm, er derfor

et spesielt nyttig for hørselshemmede. Filmen bidrar til å hjelpe flere med å mestre arbeidslivet, ved å synliggjøre nettopp det mange strever mest med – å kommunisere effekten av sitt hørselstap til ledelse og kolleger på en praktisk og lettforståelig måte.

Filmen viser frem kommunikasjons-situasjoner i krevende lytemiljø på ulike arbeidsplasser, slik at det er gjenkjennbart for den jevne mann og kvinne. I filmen «Fra øre til øre» møter vi hørselshemmede, deres arbeidskollegaer og fagfolk innen hørselsfeltet. Gjennom eksempler og intervjuer fra ulike yrker og arbeidssituasjoner, får vi innblikk i hva det innebærer å ha et hørselstap – og vi får se hvordan man med enkle grep kan tilrettelegge for bedre kommunikasjon på arbeidsplassen. Filmen har også en animasjonsdel som simulerer ulike hørselstap.

Prosjektet er gjennomført i henhold til prosjektsøknaden og hadde premiere for kursdeltakere, medvirkende i filmen og ansatte på HLF Briskeby, 20 januar 2016. Kursdeltakere på HLF Briskeby som har sett filmen har gitt svært positive tilbakemeldinger. Flere har beskrevet det som en befrielse å få beskrevet og illustrert de ulike sidene ved å være hørselshemmet på arbeidsplassen, og ikke minst å få tips og forklaringer på enkle og nyttige tilretteleggingstiltak for å bedre kommunikasjonen i jobbhverdagen.

Audiografane sin autonomitet i hørselsomsorga i Norge

Styret i Norsk forening for otolaryngologi/hode- og halskirurgi støtter at audiografar bør få eigenandel og refusjonstakst frå det offentlege ved konsultasjonar med høyreapparatbrukar der utredning og diagnosesetting er gjort av ØNH-spesialist. Denne støtteerklæringen ble også publisert i Dagens Medisin 2016-02-08.

Binaural Direksjonalitet II™ med Spatial Sense lar brukeren selv fokusere på de viktigste lydene

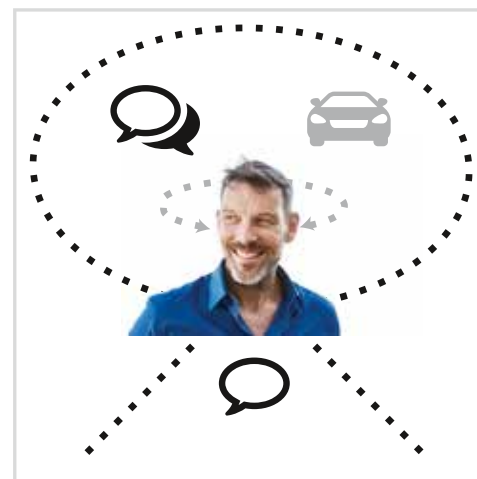
SMART HEARING™

resound.com

Med alle ReSound LiNX2 og ENZO2 har brukerne tilgang til vår seneste versjon av Binaural Direksjonalitet II™. Det gir en utmerket romfølelse, og høyreapparatbrukeren mulighet til å fokusere på lydene som er interessante.

Med en kombinasjon av ørets anatomi, binaural kompresjon og dynamisk optimalisering av retningsinnstillinger, utveksler høyreapparatene kontinuerlig data for å velge den beste direksjonale responsen.

Binaural Direksjonalitet II™ med Spatial Sense

Hørselsomsorga i Norge står framfor store utfordringar i komande år, spesielt grunna auken i den eldre delen befolkningen. Mange fleire vil trenge hørselsutredning, tilpassing av hørselstekniske hjelpemiddel, herunder høyreapparat, og ikkje minst oppfølging, herunder høyreapparatjustering. Dei sentrale yrkesgruppene i dette arbeidet er øyre-nase-hals-spesialisten og audiografen.

Lang ventetid

I dag blir hørselsutredning og høyreapparatjustering utført i spesialisthelsetenesta, enten ved hørselsentralar på sjukehus eller hos privatpraktiserande ØNH-spesialistar. Begge stader samarbeider ØNH-spesialist og audiograf om dette, og refusjonstakstar og eigendelar til audiografen vert utløyste fordi det er eit registrert og lovleg samarbeid mellom lege og audiograf. Med dette systemet er det i deler av landet lange ventetider både for utredning, behandling og oppfølging av pasientar med hørselstap.

ENDRINGAR. Styret i Norsk forening for otolaryngologi/ hode- og halskirurgi ser at det bør gjerast endringar for å øke kapasiteten i dette systemet. Vi er difor interesserte i å vere med på å utforme dette på beste måte for pasienten

og dei involverte yrkesgruppene: ØNH-spesialisten og audiografen.

Vi meiner at det vil vere bra med ei endring av regelverket slik at audiografar kan arbeide sjølvstendig og få eigenandel og refusjonstakst frå det offentlege ved konsultasjonar med høyreapparatbrukar der utredning og diagnosesetting er gjort av ØNH-spesialist. Dette vil i praksis gjelde oppfølging av personar med høyreapparat.

Retningslinjer

Det må imidlertid utarbeidast retningslinjer for korleis – og kor tid – audiografen skal tilvise attende til ØNH-legen ved hørselsending/ endra symptom slik at ein opprett-held tverrfagleg og god standard i hørselsomsorgen.

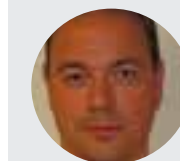
Styret i Norsk forening for otolaryngologi/ hode- og halskirurgi meiner det ikkje må vere tvil om at primærutredning og diagnosesetting skal vere ØNH-legen, og berre denne, sitt ansvar.

Styret meiner også at ved behov for nytt høyreapparat etter første tilpassing, det vil si vanlegvis etter fem seks år, skal det igjen vere obligatorisk med konsultasjon hos ØNH-spesialist før nytt høyreapparat kan rekvirerast.

Ingen oppgitte interessekonflikter

Styret i NOLF

Styret i NOLF består av:

Einar Solheim, ØNH-spesialist på kompetanseområdet allergologi og overlege ved ØNH-avdelinga ved Førde Sentralsjukehus

Harald Miljeteig, dr.med./avtalespesialist ØNH, Nesttun

Elin Myrvoll, ØNH-spesialist ved Bogstadveien ØNH

Bianca Lorntzen, lege i spesialisering, Klinikk for kirurgi og nevrofag ved ØNH-avdelingen, OUS Rikshospitalet

Torunn Forbord, overlege ved ØNH-avdelingen, Lovisenberg Diakonale sykehus

Alle foto: <http://www.naskongress.com>

PRAKTISK INFORMASJON

Kongressen avholdes på Clarion hotel & congress i Trondheim, 11-14. september 2016.
Inviterte foredrag blir holdt i plenumsal, de frie foredragene blir fordelt som 2 parallellsesjoner.

KONGRESSPRÅK/TOLKNING

Kongresspråket er skandinavisk, men alle foredrag som ikke holdes på engelsk vil bli simultanoversatt til engelsk. Evt. ønske om simultanoversettelse til engelsk skal opplyses ved kurspåmelding. Evt. behov for tegnspråktolk/skrivetolk må organiseres av den enkelte og informeres om ved påmelding til kurset. Det blir tilgjengelig teleslynge i kongressalene.

OVERNATTING

Hotellovernatting kan bestilles ved påmelding til kurset. Dersom man ønsker billigere overnatting, finnes nedenfor link til 2 alternativer, for bestilling direkte til overnattingsstedet.

ADKOMST

Enkleste adkomst til kongressen er med flybuss (flybussen.no) fra Værnes flyplass med stoppested på Clarion hotel & congress, reisetid ca. 30 min.

SOSIALT PROGRAM

Det blir sosialt program om kvelden mandag 12.09.16, kl.19.00 med orgelkonsert i Nidarosdomen med påfølgende mottakelse med fingermat i Erkebispegården. Tirsdag 13.09.16,

kl.19.00 blir det festmiddag/bankett på Clarion hotel & congress.

KURSAVGIFT/KURSPÅMELDING

Kursavgiften er inkludert dagpakke med lunsj på Clarion hotell & congress alle 3 kursdager (14.09.16 som lunsjpakke til å ta med) og mottakelse i Nidarosdomen/Erkebispegården 12.09.16. Kurspåmelding skjer under fanen PÅMELDING i øvre marg. Følgende kursavgifter gjelder:

Tidlig påmelding før 2.juni:
NOK 5000,- (inkludert MVA).

Sein påmelding før 2.august:
NOK 5500,- (inkludert MVA).

Påmelding på stedet: NOK 6000,- (inkludert MVA).

Student påmelding før 2.august:
NOK 3000,- (inkludert MVA).

Student påmelding på stedet: NOK 3500,- (inkludert MVA).

ABSTRACTS/POSTERS

Frist for innlevering av abstracts/posters er satt til 1.mai der alle emner innen

audiologi vil bli vurdert. Abstracts/foredrag ønskes i utgangspunktet på skandinavisk språk, men engelsk språk aksepteres hvis det føles mer bekvemt for foredragsholderen. De frie foredragene har avsatt tid 10 minutter + 5minutter spørsmål fra salen. For posterfremlegg blir nøyaktige tidspunkter angitt. Påmelding av abstracts/posters skjer under fanen ABSTRACTS i øvre marg. Ved påmelding av abstracts/posters skal man krysse av i en av følgende kategorier:

- Hjernens plastisitet og de sentrale hørselsbanene.
- Ensidige hørselsnedsettelse/døvhets
- Ny hørselsteknologi/cochleaimplantat
- Støy/buller
- Hyperakusis
- Hørselsrehabilitering
- Diverse

UTSTILLING/SPONSOR

Frist for innmelding av utstilling/sponsor er 1.juni. Utfyllende informasjon om priser for utstilling/sponsor og firmapåmelding til dette under fanen SPONSOR i øvre marg. Utstillere/sponsorer melder seg dessuten på individuelt under påmeldingslinken for kursdeltakerne.

PROGRAM

SØNDAG 11.SEPTEMBER

18:00-22:00 Deltakerregistrering

MANDAG 12.SEPTEMBER

07:30-08:30 Deltakerregistrering

08:30-09:00 Åpningsseremoni

09:00-10:00 Kortikale responser APD

Harvey Dillon

10:00-10:30 Utstilling og kaffe

10:30-11:30 Kortikale responser ANSD

Ensidig hørselstap Anu Sharma

11:30-12:30 Lunsj

12:30-13:30 Ensidig døvhets Antje Aschendorff

13:30-14:30 Hyperakusis og misofoni David Baguley

14:30-15:00 Utstilling og kaffe

15:00-16:30 Frie foredrag - parallellsesjon

16:45-17:45 Årsmøte i NAS

19:00- Mottakelse i Nidarosdomen/Erkebispegården

TIRSDAG 13.SEPTEMBER

07:30-08:30 Deltakerregistrering

08:30-09:30 Implanterbar teknologi og nanoteknologi

Thomas Lenarz

09:30-10:00 Utstilling og kaffe

10:00-11:30 Frie foredrag - parallellsesjon

11:30-12:30 Lunsj

12:30-13:30 Impulsstøy og nervefiberskader

Støymåling i hørselvern

Tron Vedul Tronstad

Olav Kvaløy

13:30-14:00 Utstilling/Postersesjon

14:00-15:00 Utstilling/Post-it-sesjon «Meet your guru»

15:00-16:30 Frie foredrag - parallellsesjon

19:00- Bankett med underholdning og dans

ONSDAG 14.SEPTEMBER

08:30-09:30 Rehabilitering knyttet opp til konferansens hovedtemaer Sue Archbold

09:30-10:30 Rundeborddiskusjon Alle hovedforelesere Sue Archbold moderator

10:30-11:00 Utstilling og kaffe

11:00-12:00 Rundeborddiskusjon

- NAS-kartlegging av nordisk rehabilitering

12:00- Avslutningsseremoni

Lunsjpakke til å ta med («grab & go»)

NAS tverrfaglige audiologiske kongress
11-14 september 2016 Trondheim, Norge

TEMAER

- Hjernens plastisitet og de sentrale hørselsbanene
- Ensidige hørselsnedsettelse/døvhets
- Ny hørselsteknologi/cochleaimplantat
- Støy/Buller
- Hyperakusis
- Hørselsrehabilitering i Norden

HOVEDFOREDRAGSHOLDERE

ANU SHARMA

HARVEY DILLON

THOMAS LENARZ

ANTJE ASCHENDORFF

SUE ARCHBOLD

OLAV KVALØY

TRON V. TRONSTAD

DAVID BAGULEY

Professor, Dept. of Speech Language and Hearing Science, University of Colorado at Boulder, USA

Director, National Acoustic Laboratories, Sydney, Australia

Professor, Dept. of Otolaryngology, Hannover Medical School, Tyskland

Professor, Dept. of Otolaryngology, Freiburg University Hospital, Tyskland

Chief Executive, The Ear Foundation, Nottingham, Storbritannia

Forsker, SINTEF IKT, Avdeling for akustikk, Norge

Forsker, SINTEF IKT, Avdeling for akustikk, Norge

Director of Audiology, Addenbrooke's Hospital, Cambridge University Hospital, Storbritannia

REGISTRERING, INFO, ABSTRACTS

www.naskongress.com

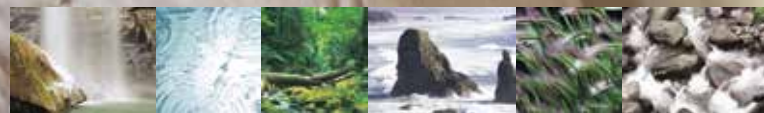

TINNITUS TERAPI

S-5000
S-650
BST-100

MEDUS AS, Telefon 61 32 90 50, Epost: medus@medus.no, www.medus.no

Soundsaver Pro

Personlig individuelt tilpasset
og formstøpte hørselvern

Meget godt egnet for:

- Olje og Gass
- Bygg og Anlegg
- Næringsmiddelindustri
- Barnehage/SFO

Demper støy og muliggjør
kommunikasjon

Lages både som harde og myke
propper. Lang levetid og meget
høy kvalitet

Markedets eneste regulerbare
passive hørselvern

The Tinnitus Survey 2014

- A comparative study

BA – Audiology Programme, University College of Trondheim, Faculty of Health Education and Social Work

By:
Roar Honningsvåg Erlien
Odd Magne Risan

Background

In 2008 Steinar Birkeland conducted a survey to map how tinnitus patients were assessed and treated in public hearing clinics in Norway (Birkeland, 2008). The results showed significant differences in the way patients were assessed and treated between the hearing clinics that responded to the survey.

The main objective of this study was to compare the results collected in the survey in 2014 to those collected in 2008. Another objective was to see if there were any significant changes in the way tinnitus patients are assessed and treated in Norway, and if there were any new trends in these methods.

Method

A questionnaire was sent to 29 public hearing clinics. The questionnaire was composed of questions with as much similarity as possible to those of Birkeland's survey in 2008 (Birkeland, 2008) so the results could easily be compared to one another.

The questionnaire consisted of 22 questions. Most of the questions were multiple choice, and some with the option of adding comments.

The questionnaire was created with the use of a survey-making website, and was sent by e-mail to the hearing clinics. A letter containing info about the survey was added to the e-mail sent to the respondents. Contact was established by phone or by e-mail with most of the respondents prior to the sending of the e-mail.

22 of the 29 hearing clinics responded to the survey, resulting in a response rate of 75,9%.

Results

The results from the survey showed that there has been few significant changes in methods of diagnostics and rehabilitation services offered to the patients at the hearing clinics. However, the results also show an increase in access to expertise in tinnitus at the hearing clinics.

There has been a significant increase in the use of customized versions of Jastreboff and Hazell's «Tinnitus Retraining Therapy» (Jastreboff & Hazell, 2004) and the use of Cognitive Behavioral Therapy and «help to self-help» (Baguley, Andersson, McFerran og McKenna, 2013).

Responses in the form of comments have showed an increased individual focus on the assessment and treatment of each tinnitus patient.

"How are tinnitus patients assessed and what rehabilitation services are available at public hearing clinics in Norway today compared with 2008?"

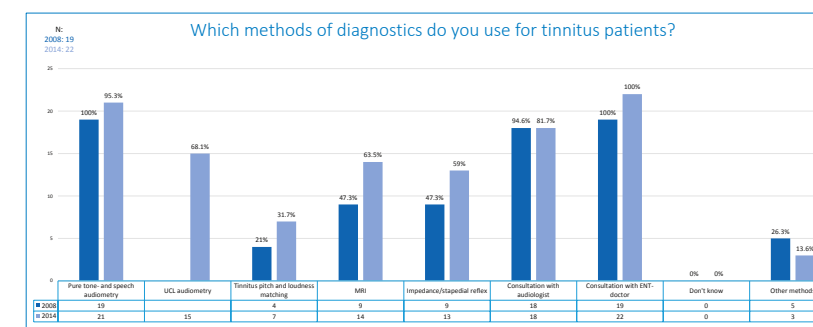

Figure 1: Diagnostic methods used.

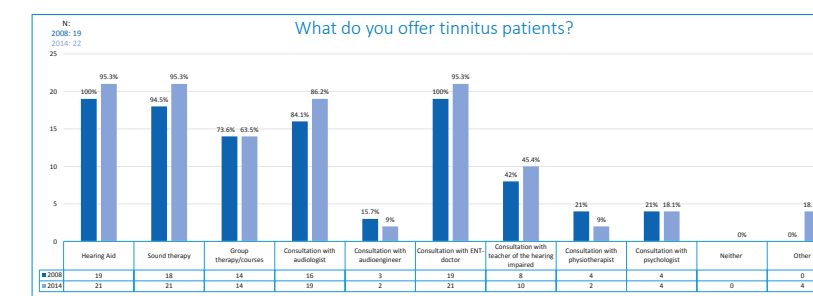

Figure 2: Rehabilitation services offered.

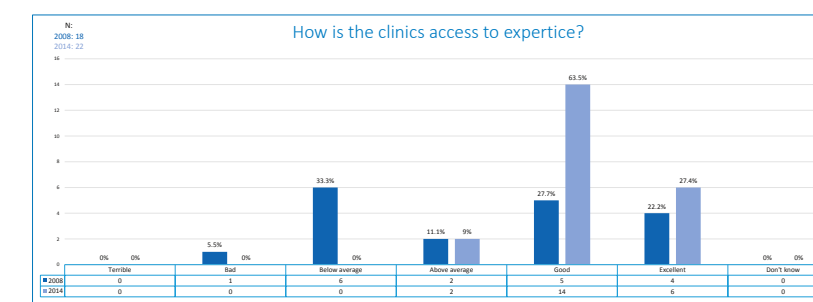

Figure 3: Access to expertise on tinnitus.

Conclusion

Though there are few changes in ways of diagnostics and rehabilitation, the increase in expertise at the hearing clinics suggest that the quality of assessment and treatment of tinnitus patients has improved. This is also showed in the fact that audiologists seem to focus more on each patients need, and that patients are assessed and treated individually.

References

- Baguley, D., Andersson, G., McFerran, D. og McKenna, L. (2013). *Tinnitus - A Multidisciplinary Approach* (2 utg.). Oxford: Wiley-Blackwell.
- Birkeland, S. (2008). Tinnitusundersøkelsen 2008. Hørselshemmedes Landsforbund.
- Jastreboff, P. J., og Hazell, J. W. P. (2004). *Tinnitus Retraining Therapy - Implementing the Neurophysiological Model*. Cambridge: Cambridge University Press.

Om noen har spørsmål eller er interessert i å lese oppgaven kan man kontakte roahon@sus.no eller oddmagnum@hotmail.com.

Euro Trak 2015

– Økt livskvalitet med høreapparater

TEKST OG OVERSETTELSE: SIRI MERETE BERGSETH KILDE: EHIMA

Euro Trak 2015 viser at høreapparater er ikke bare bra for å korrigere et hørselstap, men også bidra til et bedre og mer aktivt liv, bedre livskvalitet og bedre generell helse. Vi audiografer ser dette hver dag og kan tenke at dette vet vi jo fra før. Søren Høygaard, generalsekretær i EHIMA sier at dette likevel er et viktig resultat og viktig å få løftet opp i den offentlige debatten; «Alt i alt er dette en begynnelse på et større historie, nemlig at høreapparater ikke bare er bra for korrigering av hørselstap, men bidra til et bedre og mer aktivt liv, bedre livskvalitet og generell helse. Et ganske så ambisiøst krav: et krav vi ikke hører mye om i den offentlige debatt».

Jeg har alltid forundret meg over hvor mye negativt førstegangsbrukere har plukket opp og bruker som argumenter mot å begynne med høreapparat. Alle har snakket med eller kjenner noen som ikke får det til, som ikke vil bruke det eller som ikke er fornøyd med lyden. Tross at vi har mange flere fornøyde brukere i dag går mytene som varmt hvetebrød og vi hører og leser mye negativ omtale, kanskje spesielt i sosiale medier. Jeg håper at fornøyde høreapparatbrukere kan skrive mer om hva høreapparat har gjort for dem. Høreapparater er så viktig for deltagelse og et aktivt liv. Økt livskvalitet er verdt å jobbe litt for. Flere undersøkelser har vist hvor viktig høreapparater er for økt livskvalitet, men budskapet når ikke opp. Vi trenger kanskje litt tall og faktaargumenter for å fremme hvor viktig høreapparater er. Vil du lese mer fra kildene jeg bruker, se henvisning til webadresser sist i innlegget.

EHIMA - European Hearing Instrument Manufacturers

Association –representerer de seks største høreapparatprodusentene i Europa

og ble grunnlagt i 1985. Disse produsentene produserer nærmere 90% av høreapparatene i Europa.

EHIMA står bak mange store undersøkelser og jevnlig gir de ut publikasjoner fra disse undersøkelsene. Euro Trak 2015 har blant annet undersøkt hvor hørselshemmede har sin kilde til informasjon, deres bevissthet rundt hørselstapet sitt før de skaffer seg høreapparat, tilbehør, bruk av telespole og livskvalitet. Undersøkelsen er gjennomført i flere land og resultatene er ganske like mellom landene. I Storbritannia deltok 14 473 personer deltok i undersøkelsen, hvorav 1 325 hadde nedsatt hørsel. Av de med nedsatt hørsel var det 605 med høreapparat og 720 uten høreapparat.

Undersøkelsen viser at totalt sett 70% av høreapparatbrukerne er fornøyd med sine høreapparater. Tilfredsheten øker jo lengre høreapparatene blir brukt hver dag. Effektiv kommunikasjon og deltagelse i gruppeaktiviteter øker signifikant for høreapparatbrukere sammenlignet med de med hørselstap som ikke bruker høreapparat, og jo større tap jo mer påvirkning har høreapparatene. Hele 92% sier at høreapparatene forbedrer livskvaliteten.

En liten kuriositet er at hele 80% av de med høreapparat sier at folk ikke erter eller avviser dem på grunn av høreapparatene, men at dette er mer sannsynlig om man ikke bruker høreapparat. 79% av de hørselshemmede uten høreapparat har blitt ertet for sitt hørselstap og 41% sier det hender regelmessig. Bare 5% av de med høreapparater sier de blir regelmessig ertet og 68% at de aldri har blitt gjort narr av så lenge de har brukt høreapparat.

Den viktigste informasjonskilden er leger/audiologisk fagpersonell og høreapparatleverandørene, mens internett er

en god nummer to. Det bemerkes at det her er snakk om faglig informasjon.

Når det gjelder generell helse har de funnet at høreapparatbrukere har lavere risiko for å bli deprimert eller ha mindre symptomer på demens, sammenlignet med hørselshemmede uten høreapparat. Halvparten av høreapparatbrukerne sier de ikke har funnet tegn til at de er mer glemsom i løpet av det siste året. Blant de som ikke bruker høreapparater var det kun en fjerdedel som kunne si det samme. Høreapparatbrukerne føler seg også mindre fysisk og mentalt utslitt om kvelden, samt at 59% var tilfreds med søvnkvaliteten.

I UK er TV boks det mest brukte streamerutstyret og brukerne er svært fornøyde. Rundt 70% har ikke hørt om dette hjelpemiddelet og kun ca. 5% eier slikt utstyr. Etter TV boks kommer eksterne mikrofonløsninger foran telefonstreamere, og prosentfordelingen er omtrent lik. Tross at de fleste i undersøkelsen har sett teleslynge-skilter er det kun 18% som bruker teleslynge. Den er da mest brukt hjemme og i teater/auditorium. Teleslynge er ikke mye brukt som hjelpemiddel i skolen, på konferanserom, rettssaler o.l. I undersøkelsen har de også spurt brukerne hvor mange som har telespole aktivert i høreapparatene sine, men som aldri har brukt den. Det var hele 29%. Like mange har ikke telespole aktivert i sine høreapparater og 19% svarte vet ikke.

Det viktigste funnet er den signifikant positive effekten høreapparatbruk har for kommunikasjon, deltagelse i grupper og selvillit. 81% av høreapparatbrukerne sier at høreapparatene fungerer bedre enn eller som forventet. De viktigste lyttesituasjonene er hjemme med familien, når de ser TV eller samtaler med andre personer. Høreapparatene er også viktig i støyende si-

«Høreapparater er ikke bare bra for å korrigere et hørselstap, men også bidra til et bedre og mer aktivt liv, bedre livskvalitet og bedre generell helse».

tuasjoner, tross at støy er hørselshemmedes verste fiende for taleoppfattelsen. Lyttesituasjoner hvor høreapparatene ikke er så viktige var utendørssituasjoner, i bilen, på shoppingsenter og på teater/kino.

Til slutt kan det hende du også får noen tips til hva som kan ligge bak et valg om å ikke bruke høreapparater. Jeg har den oppfatning at de som skaffer seg høreapparater er de som blir anbefalt høreapparat av fagekspertise, skjønner selv at de må ha det eller blir sendt av familie/venner. De som ikke vil ha høreapparat begrunner dette med kosmetiske hensyn eller at de hører det de vil høre og noen vektlegger de negative erfaringene fra naboer eller venner. Euro Trak 2015 viser til følgende grunner til ikke å ha høreapparat (topp 10 listen):

- Hørselstapet er ikke stort/alvorlig nok.
- Høreapparater er ukomfortable.
- Det er flaut å bruke høreapparater.
- Ikke innrømmer offentlig å ha et hørselstap.
- Høreapparater virker ikke i støyende omgivelser.
- Har mer seriøse prioriteringer.
- Høreapparater gir ikke tilbake normal hørsel.
- Hører godt nok i de fleste situasjoner.
- Har ikke tatt en hørselstest enda.
- Har tinnitus.

Mindre viktige grunner til ikke å skaffe seg høreapparater var dårlig design, hørselstap på kun ett øre, har ikke råd, familiens meninger, audiografens/legens mening og andre høreapparatbrukeres meninger. Det skal sies at man i England ikke får dekket sine høreapparater på samme måte som i Norge, og ar markedet er noe annerledes, men det kan hende dette er likeså gyldige resultater for Norge. For meg blir det tydelig at aksept av sitt hørselstap og de konsekvenser et hørselstap

medfører er viktig å diskutere med våre pasienter/klienter.

Euro Trak 2015 ble også gjennomført i Tyskland og resultatene var forholdsvis de samme. Selv om markedene er ulike fra Norge skal vi ikke se bort ifra at resultatet ville blitt forholdsvis like her til lands også. Til slutt vil jeg også vise til noen resultater funnet i andre store undersøkelser, resultater som også løfter opp det positive med å bruke høreapparater.

Marke Trak 9 - Mer fornøyd med dagens høreapparater

Marke Trak 9 (MT9) gjennomført i USA viser at høreapparatbrukerne i USA er mer fornøyd med dagens høreapparater. På en skala fra 1-7, hvor 7 var mest fornøyd og 1 var misfornøyd, ga 81% av deltagerne i studien en skåre på 5, 6 eller 7. Hvis man så på de respondentene som hadde nyere høreapparater (0-1 år gamle) var det hele 91% som ga tilsvarende skåre, noe som viser at med nyere høreapparater ser man en enda bedre tilfredshet, sammenlignet med de som har apparater som er mer enn ett år gamle. Kun 1% uttrykte at de var misfornøyd med sine høreapparater. Alle disse resultatene er høyere enn de som er funnet i tidligere Marke Trak undersøkelser. Når respondentene skulle si hva som var avgjørende for deres høyre tilfredshet var Lydkvalitet på topp, tett etterfulgt av forbedrede egenskaper som trådløsteknologi. På bunn av listen rangerte de utseende.

Hvorfor velger så mange bort høreapparater?

I USA er det 2 av 3 med nedsatt hørsel som velger å ikke skaffe seg høreapparat. MT9 fant at at økonomi var største årsak sammen med mangel på opplevd behov. I USA må man betale sine høreapparater selv, og vi får med dette en indikasjon på at vi i Norge har en unik

høreapparatformidling som når vi ser det i sammenheng med hovedkonklusjonen for MT9 som viser at høreapparater gir økt livskvalitet.

Sergei Kochkin – The Impact of Treated Hearing Loss on Quality of Life

En stor studie gjennomført i 2010 av Sergei Kochkin, Ph.D. ved Better Hearing Institute i Washington DC bekrefter også disse funnene. Han konkluderte også med at høreapparater klart er assosiert med økt velvære når det gjelder sosial, emosjonelt, psykologisk og fysiologisk, uansett type og grad av hørselstap. Basert på resultatene i sin undersøkelse listet han de gode argumenter for å bruke høreapparater:

- Bedre interaksjon, intimitet med andre
- Mindre dysfunksjonell kommunikasjon
- Mindre diskriminasjon overfor personer med hørselstap
- Mindre forekomst av depresjon eller depressive symptom
- Økt emosjonell stabilitet
- Mindre angstsymptom og reduserer sosiale fobier
- Mindre selvkritisk
- Bedre kognitiv funksjon
- Bedre helsestatus
- Økt sosial aktivitet
- Bedre forhold til familiemedlemmer
- Økt selvillit og syn på livet generelt
- Økt sosialt liv
- Bedre emosjonell og fysisk helse

Kildehenvisning:

http://www.ehima.com/wp-content/uploads/2014/04/euha_eurotrak_oct_2010_final.pdf
http://www.betterhearing.org/sites/default/files/quality_of_life.pdf

Samarbeid over hørselsgrensene

— bli den nye CI-brukerens treningskompis!

«En i familien din, en venn eller bekjent har fått CI (cochleaimplantat) og kan høre bedre via elektroder i det indre øret. Du kan bli en Treningskompis som hjelper CI-brukeren med å trene opp den nye hørselen»

TEKST: SIRI HEFTYE SKOLLERUD

Dette er budskapet i det nye informasjonsheftet til CI-brukeres familie og nærpersoner.

CI- operasjoner ble aktuelt i Norge i 1980-årene, og gjorde det mulig å gjeninnføre lyd i hørselssystemer med sterkt redusert funksjon. Siden den gangen har HLF Briskeby kompetansesenter deltatt i samarbeidet med å utvikle et helhetlig rehabiliteringstilbud til unge og voksne CI-brukere. Med støtte fra Extra-stiftelsen har senteret utarbeidet en Startpakke til hjemmebruk for CI-brukere og deres nærpersoner, som en hjelp til å komme i gang med lytte-trening så raskt som mulig etter CI-operasjon og lydtilkobling.

Startpakken er ikke en erstatning, men et tilskudd til lyttetreningen med audiopedagog eller logoped som praktiseres i enkelte fylker. Men mange nye CI-brukere står uten et slikt tilbud, og må ta eneansvaret for den daglige og intensive lyttetreningen de fleste har behov for i startfasen med CI. Startpakken består av tre info-hefter der brukerne får fagkunnskap og forslag til hvordan de kan praktisere systematisk lyttetrening både på egen hånd og sammen med sin familie og nærmiljø. De tre heftene med tilhørende lyttetreningskort gir på hver sin måte informasjon og veiledning som er lett å omsette i praksis, og styrker tryggheten på hva som skal til for å utnytte den kapasiteten CI og hjernen har til å oppfatte og fortolke lyd.

Mens to av info-heftene, Et hørende liv med cochleaimplantat (CI) og Lær å høre med cochleaimplantat (CI), - først

og fremst henvender seg til CI-brukerne selv, er informasjonen i det nye heftet Bli treningskompis – delta aktivt i lyttetreningen med CI (2016) - rettet mot deres familie, venner og nærpersoner. Her får de nyttig informasjon og veiledning som trengs for å få bedre innsikt i brukernes situasjon og bli deres samarbeidspartnere i startfasen med CI. Målet er å motivere og kompetanseheve dem til dyktige treningskompiser i lyttetreningen. De får vite at CI-hørselen ikke er en statisk og uforanderlig størrelse, men kan utvikle og endre seg hele tiden. Det gir dem god anledning til å påvirke CI-hørselen på en konstruktiv måte – delta aktivt i lyttetreningen og være brukernes supportere som går «treningsløypa» sammen med dem helt til de er i mål. Forutsetningen at de får tilstrekkelig bakgrunnskunnskap til å fuuføre, konkretiserer deres ansvar og oppgaver som treningskompiser, og har forslag til hvordan de kan gjennomføres i praksis. Helt grunnleggende er informasjonen om at å omstille seg til å høre med CI tar tid og er en læringsprosess - ikke bare for brukeren selv, men også for deres familie, venner og nærmiljø. Det gjør at læringsprosessen i enda større grad knyttes opp mot deres egen situasjon, angår dem personlig og inneholder utfordringer som de kan lære å mestre gjennom prøving, feiling og trening, akkurat som de nye CI-brukerne. På den måten ufarliggjøres deres oppgaver som treningskompis, og motiverer dem til å gå inn i rollen med stor interesse og engasjement.

Læringsprosessen og behovet for treningskompiser

Når man innfører lyd i et sterkt redusert hørselssystem ved hjelp av CI, vil det endre måten lyden kodes på. Så snart strømmen er koblet til elektrodene i sneglehuset, skal hjernen lære å tolke det nye lydbildet som brukerne oppfatter på forskjellig måte, ut fra den enkeltes hørsels-bakgrunn og historikk. Ved å trene med maksimalt fokusert oppmerksomhet og søke etter meningen med de nye lydinstrykkene, vil hjernen etter hvert lære å tolke dem riktig. Derfor er det viktig å komme raskt i gang med systematisk lyttetrening. Familie og nærpersoner blir oppfordret til å stille opp som treningskompiser så snart som mulig etter lydtilkoblingen, når brukers motivasjon er på topp for å utforske og få mening i det nye lydbildet. Det vil gi brukerne en myk og inspirerende start på lyttetreningen i trygge omgivelser, sammen med personer de kjenner og har et tillitsfullt forhold til. Jo mer systematisk og regelmessig de trener, jo bedre vil resultatet bli på sikt – det er ved å øve jevnt og trutt og stadig repetere at stoffet fester seg. Det er god hjelp i å gjøre lyttetreningen til en daglig rutine og stadig gi hjernen nye lydinstrykk å jobbe med. Hjernens vil bearbeide de nye lydinstrykkene og etter hvert tolke dem riktig.

I starten kan brukerne ofte oppleve de nye lydinstrykkene som meningsløse og vanskelige å tolke. Da trengs det hjelp fra en treningskompis som kan forklare hva de eventuelt har oppfattet

feil og hjelpe dem å komme frem til riktig tolkning. Det er viktig at treningskompisen er klar over den store utfordringen det kan være for nye CI-brukere å bli kvitt inngrodd vaner og måter å bruke hørselen på, som ikke lenger fungerer etter hensikten. Nå skal de innøve en ny mestringssteknikk der de stoler mer og mer på hørselen. I starten kan det være lurt å bruke en og samme treningskompis for å venne seg til stemmen og måten han eller hun snakker på. De beste kompisene er ofte noen i nærmiljøet som brukerne kjenner seg likestilt og på go' fot med, og ikke er redd for å «dumme seg ut» overfor. Etter hvert som brukerne blir tryggere på hva de hører, øker de vanskegraden i lytteøvelsene og prøver seg på flere treningskompiser – alt etter lyst og behov. Treningskompiser som oppmuntrer og motiverer til ny innsats når det går skeis, er gull verdt og fornyer brukernes motivasjon og mestringsglede.

Vi lærer best når vi er motiverte og topp konsentrerte om det vi trener på, og har støttende omgivelser som heier oss frem. Velkjente stemmer som tilhører treningskompiser vi kan jobbe ustresset og avspennt med, gjør treningsøkter varierte og livlige, og stimulerer til gå-på-humør og økt innsats. Det har mye å si at treningskompisen ikke dominerer eller overstyrer samarbeidet, for det er brukeren som vet hvor skoen trykker og bør legge premissene for treningens innhold og form.

Under treningsøkter gjentar brukerne så godt de kan øvingssetningene som kompis sier. Hvis brukeren bare

delvis får med seg det som blir sagt eller oppfatter noe feil, sier kompis det samme om igjen helt til brukeren gjentar det korrekt.

Det kan ofte være frustrerende å høre feil og misforstå. Da er det godt å ha treningskompiser som gir tilbakemeldinger på en konstruktiv måte, oppklarer misforståelser og setter brukeren på rett spor.

Treningsfellesskapet som oppstår mellom bruker og kompis, gjør at også kompis lærer å lytte mer oppmerksomt og konsentrert. CI-brukeren kan på sin side instruere kompis i å snakke tydelig og passe høyt, slik at kommunikasjonen blir lettere mellom dem.

At man kan tappes for energi ved å øve for lenge om gangen er en velkjent erfaring.

Det bør alltid settes av tid til pauser med avspenning og noen enkle øvelser for å lade opp batteriene og få påfyll av energi og overskudd!

Realistiske forventninger

Både bruker og treningskompis er forventningsfulle og spent på hvordan CI vil påvirke kommunikasjonen og forholdet til de andre i familien og nærmiljøet. – Kan hende vil relasjonene i familien og vennekretsen endre seg når CI-brukeren får bedre hørsel og kan eksponere seg på nye og uvante områder? Forventningspresset brukeren ofte føler fra omgivelsene, kan også være vanskelige å takle. I heftet understrekes betydningen av at brukere og treningspartnere snakker åpent med hverandre om sine forventninger, og at brukerne forklarer hvilke forventninger det er realistisk å ha ut fra deres individuelle forutsetninger og hørselsmuligheter. Dermed blir det lettere å legge lista for lyttetreningen så høyt som det passer for den enkelte.

De praktiske øvelsene i lyttetrening som blir foreslått i startfasen, er systematisk oppbygd etter tema og vanskegrad. De gir en grunnoppskrift på hvordan ulike øvelser kan gjennomføres skritt for skritt. For eksempel kan det være nyttig med øvelser i å oppfatte tale uten støtte av munnnavlesning, øvelser i lydorientering (Hvilken lyd hørte du

nå?) og i å bli godt kjent med lydene i forskjellige rommene. Det er ikke meningen at bruker og treningskompis skal føle seg bundet til å følge øvelsene slavisk, men gjerne lage sin egen vri og nye versjoner, etter smak og behag.

Også uformelle lytteøvelser med småprat om løst og fast med folk man møter på sin vei, skjerper sansene og konsentrasjonen. I heftet fremheves det hvordan alle i lokalmiljøet som brukeren mer eller mindre tilfeldig møter, bidrar til nyttig og uformell lyttetrening i samtaler om vær og vind, siste nyheter og muntre replikker i forbifarten – det være seg med folk i nabolaget, på kjøpesenteret og kaféen, eller hos fastlegen og frisøren. Slike lyttesituasjoner kan by på store utfordringer for den som hører dårlig, men også påfyll og inspirasjon til å delta aktivt i kommunikasjonen med alle slags folk i lokalsamfunnet.

Hva bør lyttetreningen egentlig inneholde?

Anerkjente tverrfaglige forskningsmiljøer i inn- og utland har for lengst slått fast at fortolkning og bruk av lydinformasjon ikke oppnås av seg selv, verken hos spedbarn eller voksne med CI. Det må foregå læringsprosesser, og et vellykket resultat avhenger av de samme forholdene som vi vet er grunnleggende for å lære i andre situasjoner. I praksis betyr det at lyttetreningen må være allsidig og inneholde nye utvalgte elementer som utfyller hverandre og setter fart på læringsprosessen: Motivasjon, mestringsopplevelse, at læringen foregår på ens egne premisser, og ikke minst at læringen har tilstrekkelig intensitet og varighet.

Alle disse elementene må være til stede og samkjøres for å få en god start på hjernens bearbeiding og tolkning av lydinformasjonen, slik at det fører til bedre lyd- og taleforståelse. I dag kan flere av elementene være uteglemt eller nedprioritert i lyttetreningen. Derfor er det vel verdt å merke seg forskning som viser at dess flere av disse elementene som inngår i lyttetreningen, jo bedre er brukernes sjanser for å oppnå gode resultater.

Så la oss lytte til forskerne.

Fordi barn ikke er små voksne

Barns hørselsløsninger skal være individuelle. Barns behov og hvordan de agerer med sine omgivelser – familie, venner og skole – forandrer seg over tid. Lyttesituasjonene blir mer og mer komplekse og forståelsen kan være avgjørende for barnets læring. Phonak introduserer derfor Sky Venture høreapparater for barn. Phonak Sky V er utviklet spesielt med tanke på barn og tenårings aktive liv.

Phonak Sky V finnes i 5 ulike modeller, alle utstyrt med **SoundRecover2** og **AutoSense Sky OS**. Alle modellene er støv- og vannavvisende, **IP68**. Phonak Sky V har også et **indikatorlys** som tydelig viser om apparatet er på og om batterinivået er lavt. Kontakt oss på norge@phonak.com dersom du ønsker mer informasjon.

Phonak Sky™ V

PHONAK
life is on

Tenk på alle når du skal varsle fare!

Over 700 000 barn og voksne i Norge har en hørselshemming. En aldrende befolkning gjør at antallet øker. Når du skal varsle er det viktig å ta hensyn til denne store gruppen. Guiden «Varslingsutstyr for hørselshemmede i det offentlige rom» skal hjelpe deg på vei.

Varsling i det offentlige rom kan grovt deles inn i 3 hovedkategorier:

- Brannvarslingsutstyr (som også kan være en del av brannvarslingsutstyr)
- Talevarslingsutstyr (varsling ved naturkatastrofer, store ulykker eller terrorhendelser)
- Nasjonal varslingsutstyr (varsling ved naturkatastrofer, store ulykker eller terrorhendelser)

laget for Bufdir om ulikt hørselsteknisk utstyr for bruk i det offentlige rom.

Begge nås fra:
www.bufdir.no/uu

Guidene er kun tilgjengelig online:
Varslingsutstyr for hørselshemmede i det offentlige rom:
http://www.bufdir.no/uu/Varslingsutstyr_for_horselshemmede_i_det_offentlige_rom/

Lag hørselsvennlig miljø:
http://www.bufdir.no/uu/Lag_horselsvennlig_miljo/

1-2-3 – Her kommer en beskjed!

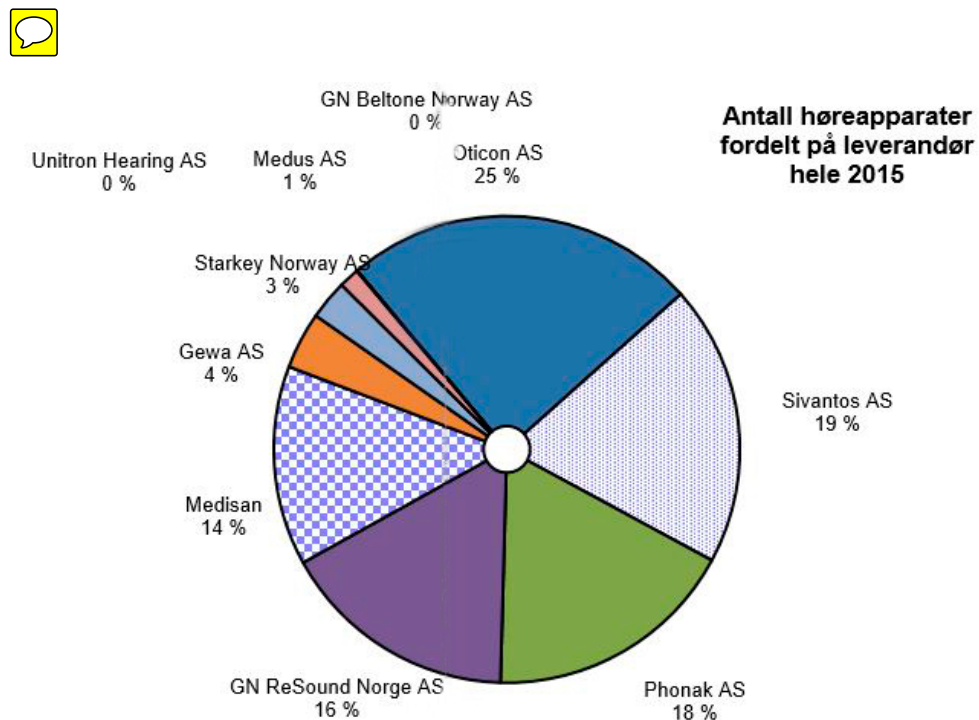
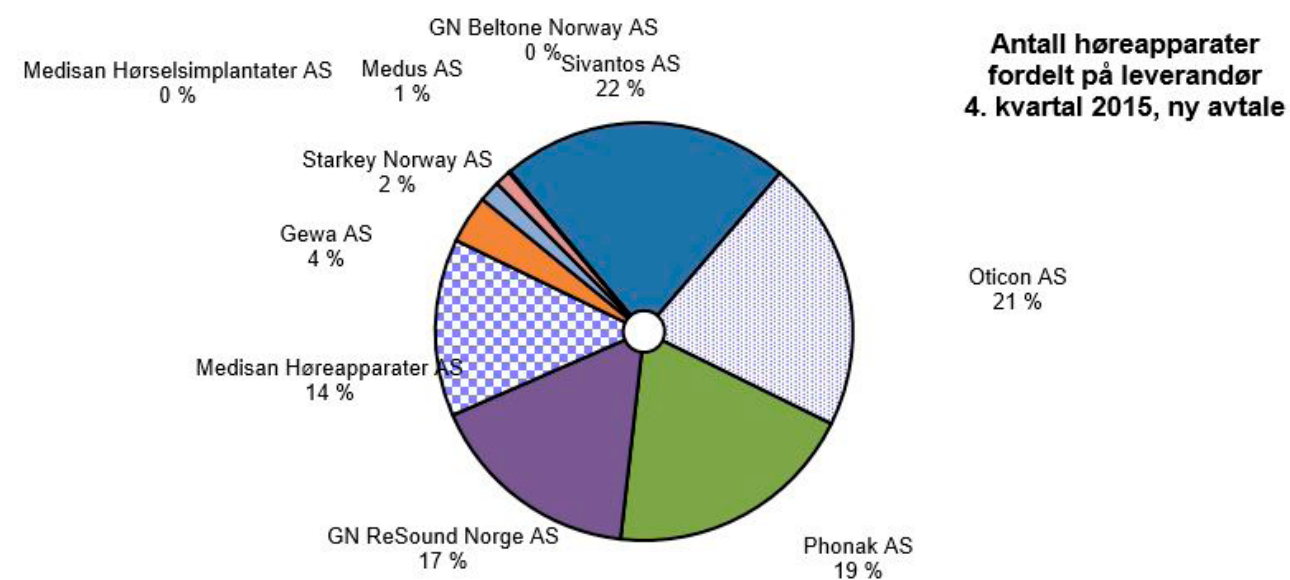
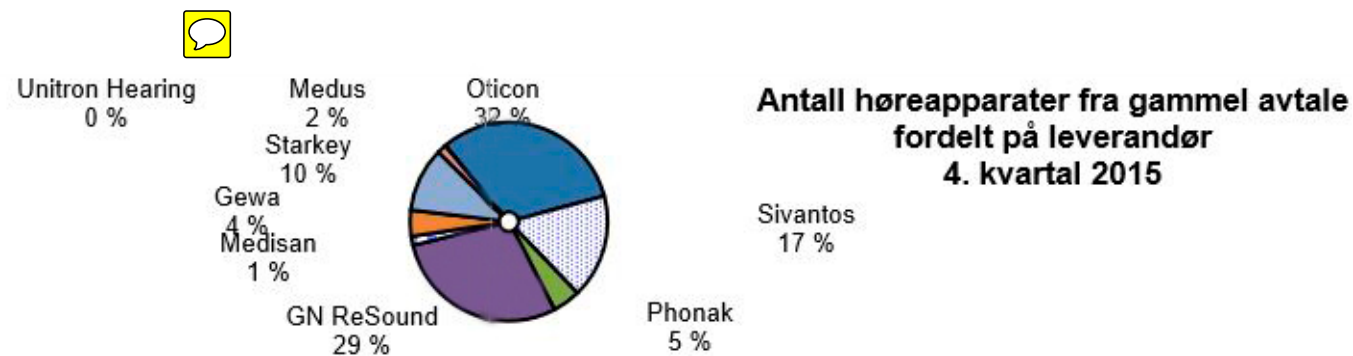
Vet du om noen som har flyttet eller klager på å ikke ha mottatt Audiografen? Eller mottar du ikke Audiografen og leser denne utgaven fordi du låner av noen andre? Har du/dere flere abonnemang?

Vi får mange Audiografen i retur på grunn av feil adresse. Dette gjelder både medlemmer, abonnenter og leverandører. Stort sett er ukjent adresse årsak til returen. Ved å hele tiden ha riktig adresse

registrert hos oss/Delta vil man ikke bare motta Audiografen, men bidra til at vi får valuta for pengene vi bruker på å trykke opp blader som blir lest og ikke går i søpla. Bli med å spre budskapet, og husk

for all del å melde egen adresseendring når det er aktuelt.

*Hilsen
redaksjonen*

Vesterålen ØNH-klinikk AS

Vesterålen ØNH-klinikk AS ble etablert på Myre i 1989 i fiskerikommunen Øksnes, som er den største i landet på levering av torsk. Klinikken har vært det eneste ØNH-tilbudet i en region med 32000 innbyggere. Det har vært stor og variert aktivitet med alle typer poliklinisk tilbud opp gjennom årene. I over en 20 års periode har der vært 3 faste ønh-leger, fordelt på 1,67 avtalehjemler.

Klinikken har i dag følgende faste ansatte: Erik Zadig; etablerer, ønh-spesialist/allergolog og klinikkansvarlig lege. Mai Lise K. Zadig; etablerer, daglig leder/audiograf/sykepleier. Hege Pedersen; helsesekretær, som har vært en klippe i snart 23 år. Silje Mortensen; helsesekretær, som ble headhuntet etter å ha hatt praksis under utdanningen hos oss. Hun har snart hatt sitt første år i fast ansettelse.

På bildet ser vi bak fra venstre: Silje Mortensen, Hege Pedersen og Monica Rolandsen-Klæboe. Foran: Erik Zadig og Mai Lise K. Zadig.

Fyrverkeri forbinder man med nyttårsfeiring. Derfor passet det godt at på nyåret 2016 kom siste tilskudd på klinikkstammen med et fyrverkeri av en personlighet, audiograf Monica Rolandsen-Klæboe. I løpet av noen måneder er det ikke bare russevarmen som har gjort det hett i Vesterålen, for vi har endelig fått et etterlengtet økt tilbud innen hørselsomsorgen. Tidligere har de fleste måtte reise langt fra regionen, gjerne med fly, for å få hjelp knyttet til høreapparat. Med Monicas inntreden på Myre har klinikken også kunnet åpne utekontor i Lødingen. På det viset har vi kommet lenger med å møte brukerne der de bor.

De ansatte jobber hovedsakelig innenfor sin profesjon, men vi har et godt tverrfaglig samarbeid hvor vi hele tiden oppdateres på hverandres gjøremål og gir hverandre faglig påfyll. Selv om det er ressurskrevende, ofte med lange reiser, har vi som målsetting å

oppdatere oss faglig. Allsidighet i arbeidet gjør dagen spennende og vi blir mindre sårbare siden vi kan hjelpe hverandre. Helsesekretærene Hege og Silje kan for eksempel avlaste med høreprøver, og de assisterer lege ved undersøkelser og behandlinger, i tillegg til det kontorfaglige arbeid.

Vanlige hørselsundersøkelser gjøres, inklusive otoacustiske emisjoner og tympanometri. Nytt IG-utsyr er på plass. Vi ønsker at de tildelte høreapparatene skal forbli på ørene til brukeren, og prioriterer oppfølging til vi ser at det går bra. Inkludering av og samarbeid med både pårørende og kommunalt hjelpeapparat anser vi som viktig for å lykkes.

Vi er opptatt av at tilbudet til pasientene/brukerne her ute i havgapet skal være av høy kvalitet, slik som skreien. Det føler vi at vi klarer med vårt teamarbeid og engasjement. Ekstra faglig påfyll får vi blant annet når Erik har vikarer, som for eksempel de sven-

ske audiologene Bjørn Carlborg og Sven Rydmarker.

Vi har en svært hektisk, men morsom arbeidsdag med masse latter. Det er høyt under taket, godordene strømmer, skulderklappene gir takten, og vi støtter hverandre for det felles mål: Å ha en hyggelig arbeidshverdag og gi pasienter og brukere det beste vi kan by på. Vi skulle gjerne vært flere leger, audiografer og andre helsefagarbeidere ved vår klinikk, gjerne noen av dere der ute. Men det står til andre makter å avgjøre.

I juni må eneste hane, Erik, holde varmen i kurven alene noen dager. Da drar alle tuppene på Blåtur. Reiseleder kan selvfølgelig ikke røpe hvor. Men dere skjønner hvor vi er når dere ser temperaturen stige og hører hvorfra latteren runger.

Staben på Vesterålen ØNH-klinikk ønsker alle i audiologifelleskapet en yrende vår og god sommer.

Hvorfor vente i
10 år?

Oticon | Alta2

Vi introduserer Plus Power - BrainHearing™ for powerbrukere

10 år? Det er så lenge brukere med store hørselstap i gjennomsnitt beholder sine høreapparater*. Vår teknologi har kommet langt de siste 10 årene. Vi vet i dag at vi hører med hjernen og ikke med ørene.

Det er derfor vår nye Alta2 BTE13 105 Plus Power er designet for å hjelpe hjernen med tolkning og

taleforståelse, slik at brukeren forstår lydene som kommer fra ørene. Vi kaller dette BrainHearing.

Neste gang du har en bruker med et stort hørselstap, foreslår vi at du prøver vår nye Plus Power med BrainHearing teknologi.

Oticon Plus Power. High fidelity power.

*2011, Oticon Chili tilfredshetsstudie

For mer informasjon om BrainHearing og vår nye Plus Power kontakt din Oticon-representant på tlf. 23256100 eller se www.oticon.no for å lære mer.

oticon
PEOPLE FIRST

Litteraturtipset april 2016

Denne boka er ikke helt ny lenger, men dette er en veldig oversiktlig og grei innføringsbok for en som vil sette seg mer inn i elektrofysiologiske hørselsprøver. Atcherson og Stoody har sammen med 22 andre forfattere fra universitet og sykehus i USA skrevet boka 23 kapitler.

• 1. del av boka, Foundational Science and Instrumentation of Auditory Evoked Potentials, inneholder 4 helt grunnleggende kapitler om instrumentering, målemetoder, prinsipper for analyse og tolking samt fundamentale prinsipper for neuroanatomi og neurofysiologi relatert til AEP.

• 2. del av boka, Background Auditory Evoked Potentials, består av 7 kapitler som går dypere inn i følgende tema: Electrocochleografi, ABR, FFR, ASSR, MLR, kortikale responser og VEMP.

• 3. del av boka, Clinical Applications and Case Studies, består av 8 kapitler. Her omtales testene fra del 2, men med mer fokus på tolking og diverse case.

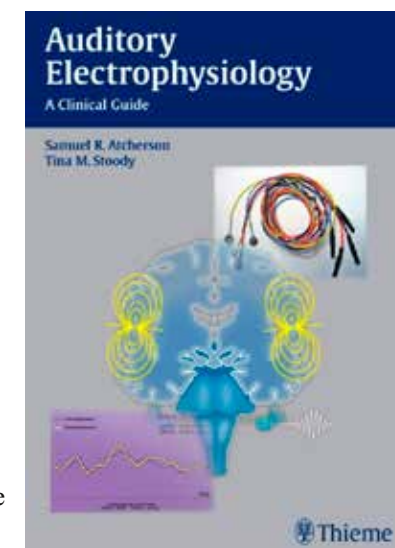
• 4. del av boka, Clinical Practice and Management, inneholder 4 kapitler. Tema her omhandler, pasientbehandling, rapportskriving, kalibrering og noe om evidensbasert praksis.

Jeg anbefaler denne boka både til nybegynnere og erfarne innen feltet. Den forklarer de grunnleggende prin-

sipper bra og går samtidig ganske dypt. Boka har også med mange praktiske tips som hjelper når man skal lære seg å utføre denne typer målinger. Dessuten er den bra oppdatert på nyere måleprinsipper.

Jon Øygarden

Samuel R. Atcherson og Tina M. Stoody:
Auditory Electrophysiology: A Clinical Guide. (2012)
Thieme Medical Publishers, Inc. New York.

Returadresse:
Siri Merete Bergseth
Mali Furunesvei 3, 6414 Molde

Ved flytting eller endring av arbeidsplass må dette endres
på www.audiograf.no eller ved www.delta.no.

ReSound

SIEMENS

medisan

- du skal høre mye

MEDUS AS

Hearing Is Our Concern™

- helping people

